

CHRONOLOGIE

DE EERSTE WERELDOORLOG

Het maken van een eenvoudige tijdbalk kan leerlingen vaak helpen bij het begrijpen van de geschiedenis, maar wordt door veel leerlingen niet enthousiast ontvangen. Natuurlijk moeten leerlingen de belangrijkste jaartallen kennen, maar dat is vaak niet het doel. Leerlingen moeten bijvoorbeeld veranderingen zien, continuïteiten herkennen, door historische analogieën het heden kunnen verklaren of in ieder geval oorzaken en gevolgen zien. In de werkvorm 'Chronologie' gaan leerlingen met al deze zaken aan het werk en komt de eenvoudige tijdbalk tot leven.

De 'Chronologie' laat leerlingen:

- leren argumenteren en redeneren
- leren de dimensie tijd ervaren
- het nut van feitelijke kennis ervaren
- historisch denken

Onderwerp	De Eerste Wereldoorlog
Activiteit	Leerlingen doorlopen verschillende rondes waarin ze uiteenlopende activiteiten moeten verrichten
Tijdsduur	De werkvorm duurt 50 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: onderbouw havo/vwo In de les is de hele Eerste Wereldoorlog behandeld
Instrueren	Wat: verschillende rondes doorlopen om nogmaals de Eerste Wereldoorlog met haar belangrijkste gebeurtenissen en personen te bestuderen Hoe: in tweetallen doorloop je verschillende rondes waarin je ontwikkelingen, afbeeldingen en bronnen op de juiste plek moet leggen Waarom: op deze manier herhaal je de kernmomenten (belangrijkste gebeurtenissen) van de Eerste Wereldoorlog
Uitvoeren	Leerlingen doen de activiteiten in tweetallen. De leerlingen krijgen een opdrachtenblad en een uitwerkblad (print deze op A3-formaat).
Nabespreken	Wat: wat heb je geleerd? Welke ontwikkelingen zie je? Hoe: hoe hebben jullie het gedaan? Wat deden jullie waardoor het goed ging? Waarom: zo krijg je een beter beeld van de nieuwe historische periode Advies is om iedere ronde 10 minuten te laten duren en deze dan vervolgens gezamenlijk na te bespreken (dit om te voorkomen dat leerlingen gedurende het proces niet te herstellen fouten maken).

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

CHRONOLOGIE

DE EERSTE WERELDOORLOG

Aan het einde van de negentiende eeuw ontstonden er in Europa langzaam spanningen. Duitsland werd een eenheid en zorgde ervoor dat de stabiliteit in Europa in gevaar kwam. De Europese landen merkten dit en sloten om die reden bondgenootschappen. Daarnaast waren er ook grote problemen op de Balkan. Een oorlog was onvermijdelijk, maar een oorlog zoals de Eerste Wereldoorlog had niemand verwacht.

De aanloop naar en het verloop van de Eerste Wereldoorlog bestaat uit veel verschillende gebeurtenissen. Daarnaast spelen veel mensen een belangrijke rol in dit proces. In deze werkvorm probeer je dit inzichtelijk te krijgen. Doorloop hiervoor de verschillende rondes.

Ronde 1

De periode tot aan het einde van de Eerste Wereldoorlog bestaat uit belangrijke hoogte- en dieptepunten. Probeer onderstaande gebeurtenissen op de juiste plek te plaatsen in de tijdlijn.

1. Nadat Duitsland een onbeperkte duikbotenoorlog was begonnen, kon Amerika niets anders doen dan de oorlog verklaren aan Duitsland.
2. De Russische Revolutie is begonnen. De communisten zetten tsaar Nicolaas II af en nemen de macht over.
3. De leiders van Frankrijk, Engeland, Italië en Amerika komen samen om te praten over de situatie in Europa na de oorlog en het straffen van Duitsland. Zo kwam uiteindelijk de Vrede van Versailles tot stand.
4. De kroonprins van Oostenrijk-Hongarije, Frans-Ferdinand, brengt een bezoek aan Sarajevo, de hoofdstad van Bosnië-Herzegovina. Uiteindelijk wordt hij op deze dag door een Servische nationalist vermoord.
5. Duitsland en Frankrijk komen met elkaar in oorlog. De Duitse deelstaat Pruisen hoopte met deze oorlog haar kracht aan de andere deelstaten te laten zien. Uiteindelijk werd in dit jaar in Versailles de Duitse eenheid uitgeroepen.
6. Italië verruilt haar bondgenootschap met Oostenrijk-Hongarije en Duitsland in voor een bondgenootschap met Engeland, Frankrijk en Rusland. Ze hoopte zo een aantal gebieden uit Oostenrijk-Hongarije in bezit te krijgen.
7. In de slag bij Verdun vielen in acht maanden tijd zo'n 700.000 doden. De belangrijkste oorzaak hiervoor waren de vernieuwde wapens (zoals het mitrailleur) en de verouderde vechttactieken.
8. Oostenrijk-Hongarije had Servië een ultimatum gestuurd waarin zei eiste dat Servië de nationalisten in Bosnië-Herzegovina niet langer zou steunen. Servië weigerde deze eis in te willigen. Gevolg: op deze dag verklaart Oostenrijk-Hongarije de oorlog aan Servië. De Eerste Wereldoorlog is begonnen.
9. Duitsland, Oostenrijk-Hongarije en Italië sluiten een bondgenootschap, de Triple Alliantie.
10. Op aandringen van de nieuwe communistische leiding wordt op deze dag de Vrede van Brest-Litovsk gesloten tus-sen Duitsland en Rusland. Er is aan het Oostfront een einde gekomen aan de Eerste Wereldoorlog.

11. Door deelname van Amerika aan de oorlog kwam er eindelijk beweging aan het Westfront. Geallieerde soldaten kwamen de loopgraven uit en drongen de Duitsers steeds verder terug. Op deze dag capituleerde Duitsland (gaf zij zich over).
12. Engeland, Frankrijk en Rusland sluiten een bondgenootschap, de Triple Entente.

Ronde 2

Een aantal essentiële personen hebben een grote rol gespeeld in de eerste decennia van de twintigste eeuw. Plaats de juiste beschrijving bij de juiste persoon in de tijdbalk.

13. In 1914 bezocht hij, als kroonprins van Oostenrijk-Hongarije, één van de deelstreken van het land. Hier, in Bosnië-Herzegovina, woonden veel Serven die zich wilden losmaken en zich bij Servië wilden voegen. Uiteindelijk werd hij tijdens zijn bezoek vermoord.
14. Hij was opperbevelhebber van het Duitse leger en bedacht in 1905 een naar hem vernoemd plan dat in 1914 door het Duitse leger werd uitgevoerd. Het plan bleek echter een grote mislukking omdat de Belgen meer weerstand gaven dan verwacht.
15. Deze Franse premier had na de Eerste Wereldoorlog maar één doel: Duitsland moest zo hard mogelijk gestraft worden. Uiteindelijk slaagde hij hier, samen met zijn Engelse collega, in. Duitsland moest boeten voor de oorlog.
16. Deze Amerikaanse president had een idealistisch beeld van Europa: er moest weer stabiliteit komen. Dit kon alleen als landen elkaar zouden accepteren en samen zouden werken om de vrede te bewaren.
17. Hij werd in 1888 koning van Pruisen en keizer van Duitsland. Onder zijn bewind brak de Eerste Wereldoorlog uit. Na de oorlog vluchtte hij naar Nederland en kreeg daar politiek asiel. Tot zijn dood woonde hij in een landhuis in Doorn.
18. Als leider van de communisten lukte het hem in Rusland een revolutie te beginnen. De tsaar werd afgezet en er kwam een communistische staat. Op zijn aandringen werd er in 1917 een vrede gesloten met Duitsland.

Ronde 3

Naast het plaatsen van gebeurtenissen en personen moet je ook in staat zijn bronnen te analyseren en te koppelen aan een van deze gebeurtenissen en personen. Lees de bronnen en zet ze op de juiste plek in de tijdbalk.

19 'De oorlog tussen Frankrijk en Duitsland was anders dan andere oorlogen. Die oorlog begon als een erezaak tussen twee dynastieën, maar werd uiteindelijk een Duits-Franse volksoorlog. De nationale gevoelens van haat zorgden voor een felle strijd. Het was voor Bismarck iets nieuws: niet langer streden staten met elkaar, maar volkeren.'

20 'De wolkbreuk veranderde de loopgraven in een diep moeras. De enige troost was dat het de Engelsen niet beter verging, want we konden zien dat uit hun loopgraven driftig water werd geschept. Omdat we een beetje hoger lager, pompten we ons overtollige water naar hen toe. Toen de wanden van de loopgraven instortten, kwam een rij lijken uit de gevechten van de vorige herfst tevoorschijn.'

21 'De geallieerden stellen vast, en Duitsland accepteert, de verantwoordelijkheid van Duitsland en zijn bondgenoten voor alle verliezen en schade die aan de geallieerden en verbonden regeringen en hun bevolking zijn toegebracht als gevolg van de oorlog, die hun opgedrongen werd door de agressie van Duitsland en zijn bondgenoten.'

22 'Elk dorp en elke stad moet zich ontwikkelen zodat al het ongedierte, al die rijke bedluizen en hun soortgenoten, Rusland zullen verlaten. In de ene plaats zullen de rijken, de schurken en arbeiders die niet willen werken, in de cel belanden. In een andere plaats zullen ze na hun gevangenisstraf een geel merkteken krijgen zodat iedereen weet dat ze slecht zijn.'

Ronde 4

Belangrijke gebeurtenissen zijn vaak voer voor kunstenaars om te gebruiken voor hun kunstwerken. In de tijdbalk zijn enkele van deze kunstwerken opgenomen. Verbind de juiste gebeurtenis met het juiste kunstwerk.

CHRONOLOGIE

DE EERSTE WERELDOORLOG

1850	1875		1900										1925	
	1871		1882		1907	28 juni 1914	28 juli 1914	1915	1916	1917	1917	3 maart 1918	11 nov. 1918	1919

Ronde 1 →

Arbeiders komen in opstand!

Duitse leiders in Versailles

De moord op een kroonprins

De gevolgen aan het westfront

Duitse manier van oorlog voeren

← Ronde 4

Ronde 2 →

Alfred von Schlieffen
1833-1913

Frans-Ferdinand
1863-1914

Vladimir Lenin
1870-1924

George Clemenceau
1841-1929

Wilhelm II
1859-1941

Woodrow Wilson
1856-1924

